

Що дозволяє нове валютне регулювання? 15 головних змін

Нові правила валютного регулювання, що запрацювали сьогодні, значно спрощують проведення транскордонних та валютообмінних операцій. Це – позитивний сигнал для зовнішньої торгівлі та іноземних інвестицій, а також крок назустріч ЄС.

Нові правила передбачають зміну підходу НБУ до контролю валютних операцій із дозвільного (за принципом «заборонено все, що не прямо не дозволено регулятором») на валютний нагляд за банківськими установами, які здійснюють валютні операції (тобто «дозволено все, що прямо не заборонено», і НБУ, як регулятор, не буде безпосереднім учасником таких операцій). Зміна риторики НБУ в діалозі з суб'єктами валютного ринку, позначилось не тільки на зміні термінів в нормативних документах (термін «валютний контроль» змінено на термін «валютний нагляд»), але і на реальних кроках НБУ по зменшенню «зарегульованості» валютних операцій, зменшенню «присутності» НБУ в більшості валютних операцій суб'єктів валютного ринку шляхом скасування ліцензування.

Що зміниться для фізичних осіб?

1. Відміна контролю за банківськими операціями фізичних осіб, якщо сума таких операцій не перевищує еквіваленту 150 тисяч гривень, включаючи купівлю іноземної валюти протягом 1 робочого дня в межах зазначеного ліміту, купівлю банківських металів, переказ іноземної валюти за кордон/отримання іноземної валюти із-за кордону без використання поточного рахунку.
2. Спрощення процедури валютообмінних операцій – відтепер можливо купити та продати іноземну валюту за гривні в режимі онлайн без відвідування обмінника чи відділення банку.
3. Відкриття рахунків за кордоном стало доступним для більш широкого кола осіб (не обмежуючись колом осіб, що працюють за кордоном) та спрощена процедура іноземного інвестування без отримання індивідуальної валютної ліцензії в межах ліміту до еквіваленту 50 тис євро протягом одного календарного року. На противагу попередньому регулюванню, (1) збільшився ліміт іноземного інвестування за рахунок зміни «базової» валюти розрахунку всіх лімітів, встановлених НБУ, з долару США на євро, (2) змінено підхід НБУ з дозвільного (ліцензування) на повідомний (з відповідною реєстрацією таких операцій у системі АІС "Е-ліміти"), (3) контроль за валютними операціями в межах встановленого ліміту, перекладено на обслуговуючий банк; (4) скасовано «термінування» іноземного інвестування (термін дії ліцензії обмежувався терміном 3 роки).

Що зміниться для бізнесу?

1. «Звужене» коло органів, які могли здійснювати вплив на зовнішньоекономічну діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності і тиск на таких суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
2. Скасований (за винятком незначних виключень) валютний нагляд за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків, якщо сума розрахунків є меншою еквіваленту 150 тисяч гривень.

3. Введено подовження терміну розрахунків за зовнішньо-економічними контрактами з 180 до 365 днів, що є безумовним позитивом як для експортерів, так і імпортерів.
4. Надана можливість накопичувати іноземну валюту (а обслуговуючим банкам – продавати таку іноземну валюту) для виконання резидентом-кредитором (позичальником) власних боргових зобов'язань перед нерезидентом в рамках чинного кредитного договору (договору позики, договору поворотної фінансової допомоги).
5. Дозволено відкриття рахунків за кордоном та перерахування на такі рахунки іноземної валюти, а також можливість інвестування за кордон без отримання індивідуальної валютної ліцензії в межах ліміту у 2 млн євро на рік з відповідним внесенням кожної такої операції в систему АІС "Е-ліміти". При цьому, нагляд НБУ за такою операцією/такими операціями юридичної особи-резидента-суб'єкта валютного контролю формально зменшується до рівня контролю граничної суми здійснення ним такої операції/таких операцій в системі АІС "Е-ліміти". Зважаючи на зазначені зміни, зокрема, українські експортери матимуть змогу отримувати оплату за свій товар/послугу на закордонний рахунок та використовувати її для витрат за межами України в межах дозволеного терміну розрахунків (365 днів).

Зміни для нерезидентів (іноземних компаній та іноземних інвесторів)

1. Розширено можливість інвестування для іноземного інвестора без додаткового конвертування валюти-країни походження іноземного інвестора (розширено перелік валют для інвестування).
2. Розширено перелік валют, в яких іноземний інвестор може відкривати інвестиційний рахунок.
3. Дозволено додаткові можливості щодо (1) зарахування іноземної валюти на інвестиційний рахунок іноземного інвестора в іноземній валюті та (2) щодо перерахування гривні із-за кордону на всі рахунки такого інвестора в Україні (інвестиційні, поточні, рахунки умовного зберігання (ескроу)).
4. Підвищений ліміт для репатріації дивідендів до 7 млн євро на місяць.
5. Дозволено відкривати поточні банківські рахунки як в гривнях, так і у іноземній валюті. До сьогодні єдиний рахунок, який могла відкрити іноземна компанія-нерезидент в Україні, що не мала представництва на території України, був інвестиційний рахунок, режим рахунку якого дозволяв обмежене та виключне коло операцій. Це значно ускладнювало і процедуру іноземного інвестування і процедуру повернення іноземної інвестиції, і унеможлиблювало отримання коштів на такий рахунок/списання коштів з такого рахунку за операціями, що не були передбачені режимом інвестиційного рахунку. Це значно знижувало інвестиційну привабливість українських ринків.
6. Відсьогодні, завдяки розширенню можливості відкриття рахунків іноземними компаніями (не обов'язково іноземними інвесторами) і розширенню переліку дозволених операцій по ним, дасть змогу іноземним компаніям можливість (1) розширити коло операцій та розрахунків по ним, не обмежуючись виключно

інвестуванням (розрахунки з резидентами за договорами позики; розрахунки за гарантіями/поруками; отримання на свій поточний рахунок грошових коштів на підставі рішень судів або рішень інших органів, тощо) (2) дозволить іноземним компаніям, які вивчають український ринок, проводити аналіз ринку без обов'язкового відкриття іноземного представництва (дозволено розрахунки з резидентами за експорт/імпорт товарів (продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав, призначених для продажу/оплатної передачі).

7. Зважаючи на те, що раніше присутність іноземних компаній (в яких немає в Україні дочірніх компаній/представництв/угод про спільну діяльність) на ринках України штучно обмежувалась неможливістю прямих розрахунків резидентами України із такими іноземними компаніями, то зараз ситуація змінена. Цією новацією НБУ розширив можливості для руху капіталу, обов'язок щодо якого прийнятий Україною та передбачений статтею 145 «Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони».

Також, позитивним моментом для учасників зовнішньо-економічної діяльності буде анонсоване НБУ зменшення ліміту обов'язкового продажу валютної виручки з 50% до 30% з 1 березня 2019 року.

Ми вітаємо рух до лібералізації валютного регулювання, яка принесе економічну свободу та зростання. Водночас, ми вважаємо, нормативні документи варто доповнити чіткішим регламентом позичок з-за кордону, можливістю доступу європейських банків та інших фінансових установ до торгівлі валютними цінностями у якості суб'єктів валютного ринку, на рівні із українськими банками, як це передбачено умовами Угоди про Асоціацію.

Автори:

Марія Репко, заступник виконавчого директора Центру економічної стратегії

Ірина Пionтківська, старший економіст Центру економічної стратегії

Вікторія Бикова, юридичний консультант Центру економічної стратегії